

VELDWAARNEMING VAN EEN LEUCISTISCHE KOLGANS (Anser albifrons) IN FRIESLAND

Op 3 februari 1968 werd door J. L. M. Bos, D. A. Jonkers, Mej. A. Kerkhof en ondergetekende in het weilandengebied ten westen van Akmarijp een gans waargenomen die aan de hand van de volgende gegevens gedetermineerd werd als een leucistisch exemplaar van de Kolgans (*Anser a. albifrons*). Hij kon onder vrij gunstige omstandigheden (afstand ca. 50 m) geruime tijd worden geobserveerd met 7 x 50 en 10 x 50 kijkers.

De vogel maakte deel uit van een groepje van enkele adulte en 5 juveniele exemplaren, dat enigszins afgezonderd van een groep van ca. 3000 Kolganzen en ca. 200 Brandganzen fourageerde. Hij onderscheidde zich van de andere Kolganzen doordat het gehele lichaam zeer lichtbruin, bijna khaki-kleurig was. De lichte veerranden staken hiertegen nauwelijks af. Alleen kop en hals hadden de normale donkerbruine kleur behouden. Snavel en poten vertoonden de voor *Anser a. albifrons* kenmerkende kleuren, n.l. rose en oranje.

Door het ontbreken van een kol en de ongevlekte buikzijde werd de indruk gewekt dat het een juveniel ex. betrof. In de vlucht maakte de vogel een zeer lichte, aan de onderzijde vrijwel witte, indruk waarmede de donkere kop en hals een scherp contrast vormden. Van de lichte veerrandtekening op de bovenvleugels werd in de vlucht niets gezien. Alleen het wit op de staart stak enigszins af tegen de lichte rugzijde.

L. M. J. v. d. Bergh.

ZOMERWAARNEMINGEN VAN RIET- EN KOLGANZEN IN NEDERLAND

Naar aanleiding van de waarneming van een Rietgans aan de Eemmond begin juli 1965, vermeld in Ornithologie van Nederland 1965 (ten Kate, Limosa 40, 1967: 22), lijkt het mij nuttig om over dit geval en over zomerwaarnemingen van Riet- en Kolganzen in het algemeen enige opmerkingen te maken.

Verscheidene ganzenvangers, vooral in Bunschoten, Eemdijk en Hoogland in de provincie Utrecht hebben de gewoonte om hun lokvogels (Kol- en Rietganzen) na de vangtijd niet direkt te kortwieken zoals meestal gebeurt, maar ze vrij te laten vliegen. De dieren blijven dan uit eigen beweging bij huis en komen daar ook tot broeden. Ze maken echter regelmatig vluchten in een wijde omgeving en vallen ook in bij de lokganzen van collega's. Vóór de eerste september wanneer de jacht op ganzen opent, vangt men de vogels op en wordt een vleugel opgebonden, zodat ze niet het risico lopen om aan de jacht ten offer te vallen. Het lijkt mij, gezien datum en plaats van bovengenoemde waarneming waarschijnlijk dat het een lokgans betrof van iemand uit die omgeving dan een wild exemplaar. De „hap” die uit de vleugel ontbrak, kan ook duiden op een begin van slagpenrui.

Er zijn echter tal van gevallen bekend, die tot zomerwaarnemingen hadden

kunnen leiden, ofschoon het geen wilde exemplaren betrof. De volgende voorbeelden kunnen dit wellicht illustreren.

Op 3 juli 1959 kwamen twee Kolganzen, die reeds enige tijd in de omgeving van Eemdijk verbleven, aanvliegen bij een ganzenvanger en voegden zich bij de lokkers. Beide dieren waren voorzien van ringen van de Vogelwarte Radolfzell en bleken ontsnapte proefdieren van professor Lorentz te zijn. Ze waren afkomstig uit het Max Planck Instituut in Seewiesen, Duitsland.

Verder werd er enige jaren geleden 's zomers in Friesland een normaal vliegende Kolkans waargenomen in het veld waar 's winters een ganzenvanger zijn bedrijf had uitgeoefend. Het dier liet zich met enige moeite weer pakken door de betreffende vanger, die daar niet in de buurt woont en toen bleek het een lokvogel te zijn, die hij de voorgaande winter was kwijtgeraakt.

Regelmatig komt het voor dat vangers 's winters een lokkans verspelen. Vaak zullen deze vogels zich wel bij de wilde soortgenoten aansluiten, maar de kans dat ze hier achter blijven is m.i. niet gering.

Behalve de ganzenvangers hebben ook jagers wel Kol- en Rietganzen als lokvogels en verder worden ze op vele plaatsen als siervogel, voor de handel, of voor wetenschappelijke doeleinden gehouden. Af en toe komen er dan bij de niet geleewikte exemplaren ontsnappingen voor. Dit kan gebeuren bij 1e jaar ganzen of wanneer men de vogels na de slagpenrui niet tijdig kortwiekt. Het bovenstaande komt vanzelfsprekend ook bij andere ganzensoorten en bij eenden voor.

J. J. Smit.

VONDST VAN EEN LEVENDE SLANGENAREND (*Circaëtus gallicus* Gm.)

Tijdens een excursie in de omgeving van de Lauwerszee in de zomer van 1966 kwam ik in gesprek met een visser, die mij vertelde, dat hij thuis een opgezette Visarend had staan.

Toen ik meer dan gewone belangstelling toonde, nodigde hij mij uit om het dier te komen bekijken. Reeds de eerste aanblik deed mij inzien, dat dit geen Visarend was. Het dier was van onderen mooi zijdeachtig wit met hier en daar een bruine vlek, de kop en hals waren lichtbruin gekleurd en zeer dik, de poten waren blauw en onbevederd, in de staart drie onduidelijke dwarsbanden.

Reeds dadelijk meende ik in dit dier een Slangenarend (*Circaëtus gallicus*) te herkennen. Na enig aandringen mocht ik enkele maanden later de vogel ter bestudering meenemen, waarbij ik van de juistheid daarvan werd overtuigd.

Dr. W. H. Bierman was zo vriendelijk mijn conclusie te bevestigen.

Tijdens de strenge vorst in de winter van 1962-1963 had de visser deze arend verzwakt op het wad aangetroffen. Thuis had hij hem voorlopig in de kelder gezet en getracht hem vis te voeren. Dit bleek geen succes, want enige tijd later stierf de vogel.